

ilustracji, odnoszących się do wymienionych w tekście świętych.

Książkę zamyka wybrane piśmiennictwo tematyczne (dwadzieścia kilka pozycji). Okładka jest wielobarwna, estetyczna, kartonowa, na swym froncie i tyle ma wizerunki Kosmy i Damiana. W tekście spotyka się usterki drukarskie.

Płynna narracja, dobry styl, bardzo liczne wielobarwne ilustracje, czytelna czcionka, a nade wszystko bardzo ciekawa treść udostępniają książkę każdemu czytelnikowi, zwłaszcza temu, który interesuje się dziejami medycyny i religii oraz wątkami ich wzajemnych związków.

HENRYK GAERTNER — KRAKÓW

Zbigniew Kledecki

Fragmenty życia

Drukarnia Kalgraf, Kalisz 2013, s. 101, ilustr.,
ISBN 978-83-935267

Autor czerpie wspomnienia ze swego bogatego życia. Ma za sobą duże doświadczenie wojskowe i wojenne — obronę Warszawy, niemiecką niewolę i przymusową pracę w Rzeszy, udział w walkach II Armii Ludowego Wojska Polskiego i pracę w szpitalu garnizonowym. Był pracownikiem naukowym klinik internistycznych w Poznaniu i Szczecinie, a po osiedleniu się w Kaliszu przez wiele lat ordynatorem oddziałów chorób wewnętrznych i kardiologii. Jest autorem licznych publikacji naukowych. Działal w towarzystwach lekarskich, przez 33 lata był prezesem Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego i redaktorem naczelnym jego *Zeszytów Naukowych*. Jako członek Stronnictwa Demokratycznego pełnił różne funkcje w jego władzach, radach miejskich i wojewódzkich, był posłem i wiceprzewodniczącym Komisji Zdrowia i Kultury Fizycznej Sejmu.

Książka zawiera 30 chronologicznie ułożonych „fragmentów życia” autora. Uwzględniają one zmienne tło czasów od przedwojnia poprzez wojnę do lat powojennych z ich różnymi etapami zmian społeczno-politycznych.

Zwracają uwagę szczerść opowieści i ich literackie ujęcie, niewolne od obrazów smutnych i epizodów humorystycznych. Książka pozwala prześledzić zmiany środowiska rodzinnego autora, od domu rodzicielskiego do domku rekreacyjnego w Szale. To samo dotyczy

wykształcenia od szkół i studiów do wieloletniej działalności medycznej zakończonej specjalistyczną ordynaturą oraz osiągnięciami w towarzystwach, wydawnictwach i samorządzie lekarskim, w radach narodowych i w Sejmie. Przewija się też wątek wojenno-wojskowy, od obrony Warszawy, służby czołgisty do emerytury w stopniu podpułkownika. W wielu fragmentach pojawiają się współpracownicy oraz osobistości polskiej medycyny i polityki. Wspomnienia nie pomijają pozazawodowych pasji: wędkarstwa i chyba bardziej owocnej filatelistyki.

Końcowe Addenda zawierają spisy orderów, medali, wyróżnień i honorowych tytułów oraz publikacji: klinicznych (30), historycznych (19) oraz 59 artykułów, 147 biogramów, 35 wspomnień pośmiertnych i filatelistycznych (10).

Wspomnienia są udokumentowane bardzo licznymi ilustracjami (ponad 50), głównie czarno-białymi, niekiedy jedno- lub częściej wielobarwnymi. Przedstawiają one przeważnie autora samego lub z grupą osób oraz dokumenty.

Na uwagę zasługuje korzystna strona edytorska — kredowy papier, czytelny druk, dobra reprodukcja zdjęć oraz estetyczna kilkukolorowa, półsztywna, laminowana, kartonowa okładka.

Książka Zbigniewa Kledeckiego przypomina nam starszym losy kraju, polskiej medycyny i samego autora, a młodszym czytelników zapozna z niedawnymi zdarzeniami kraju i służby zdrowia. Książkę polecam wszystkim, a szczególnie pracownikom zawodów medycznych i społecznych.

HENRYK GAERTNER — KRAKÓW

Zasłużeni dla medycyny

Distinguished in their services to medicine

Redakcja: Janusz H. Skalski i Ryszard W. Gryglewski
Termedia, Poznań 2009, s. 336, ilustr.,
ISBN 978-83-89825-39-1

Dzieło wydane przez zasłużoną oficynę medyczną nie straciło nic na swej aktualności i znaczeniu mimo upły-

wu kilku lat. Podtytuł „Europejczycy związani z polską ziemią” („Europeans from the Polish soil”) stanowi uzupełnienie tytułu głównego. Natomiast dwujęzyczność treści udostępnia książkę zarówno polskim, jak i anglojęzycznym czytelnikom.

Sześciu autorów, w tym, co należy podkreślić z uznaniem, wybitnych czterech kardiologów-kardiochirurgów i dwu historyków medycyny, zamieściło w książce

biogramy 48 uczonych. Czterech autorów to krakowianie, dwaj pozostali pochodzą z Wrocławia. Autorami 38 biogramów są pojedynczy autorzy: J.H. Skalski (12), R.W. Gryglewski (13) i mgr S. Zwolski (11), a dwu — prof. Wojciech Kustrzycki. Współautorami są: J.H. Skalski (10), prof. Krzysztof Wronecki (8) i dr Marcin Gładki (2). Należy tu też podkreślić znaczące role, redaktorską i autorską, J.H. Skalskiego, świetnego kardiochirurga, historyka medycyny i bibliofila, R. Gryglewskiego i S. Zwolskiego, zasłużonych pracowników naukowych Katedry Historii Medycyny UJ w Krakowie.

Kolejność biogramów wynika z chronologii dat urodzin poszczególnych osób. Każdy biogram jest zaopatrzony w wizerunek, życiorys i charakterystykę działalności danej osoby, a kończy się podaniem jej najważniejszych dzieł. W samym tekście występują ciekawe ryciny i schematy. Oczywiście różnie przedstawiają się liczby przypominanych wybitnych uczonych w zależności od biegu stuleci i postępów medycyny. Tylko 10 uczonych pochodzi z okresu XII–XVIII stulecia, a aż 38 z XIX wieku (w tym 22 z jego drugiej połowy). Ponad 30 żyło w wieku XX. Trzech z nich miałem zaszczyt poznać: Ludwika Hirszfelda, Odoną Bujwidą i Rudolfa Weigla, przyjaciela mej rodziny, któremu za-

wdzięczam życie, uratowany przezeń z zakopiańskiej katowni Gestapo.

Wśród biogramów spotykamy nazwiska postaci znanych powszechnie, jak Mikołaj Kopernik, oraz dobrze lub mimo swych zasług mało znanych medykom. Większość przypomnianych to Polacy, inni to cudzoziemcy spolonizowani lub czasowo osiadli w granicach naszych dawnych lub obecnych ziem. Książka podkreśla odpowiednio wkład polskich i europejskich uczonych działających na tych terenach.

Powstanie i wydanie dzieła zawdzięczamy poparciu i pomocy byłej minister zdrowia dr Ewy Kopacz i zmarłego prof. Zbigniewa Religi oraz Europejskiemu Towarzystwu Chirurgii Serca i Naczyń z okazji 58 kongresu w Warszawie w 2009 roku. Książka budzi uznanie przez swą wspaniałą stronę edytorską: świetną dyspozycję biogramów w dwujęzycznym ujęciu, kremowy wytworny papier, w pełni czytelną czcionkę oraz piękną w swym projekcie, stonowaną, twardą i odporną okładkę.

Treść książki kwalifikuje ją do gorącego polecenia przyszłym i obecnym pracownikom medycyny i pokrewnych jej dziedzin, jak również tym interesującym się wiedzą i nauką czytelnikom.

HENRYK GAERTNER — KRAKÓW

Jerzy Skrobot

Serce dla serca. Opowieść o Profesorze Sadowskim
Wydawnictwo Promotor, Kraków 2012, s. 312, ilustr.,
ISBN 978-83-933903-0-4

Autor to znany krakowski literat i publicysta, działający z sukcesem w dziedzinach medycyny i sztuki, m.in. malarstwa, muzyki i architektury. Wydał kilkanaście książek, m.in. o Wiktorze Zinie, Marianie Koniecznym i Wiesławie Ochmanie. Był wykładowcą UJ i Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie. Bohater książki profesor Jerzy Sadowski, wybitny kardiochirurg o wielkim dorobku i światowej sławie, jest obecnie dyrektorem Instytutu Kardiologii i kierownikiem jego Katedry Chirurgii Serca, Naczyń i Transplantologii UJ w Krakowie.

Książkę otwiera tekst Jana Pieszczachowicza, przypominającego rolę Asklepiosa i Hipokratesa w rozwoju medycyny, także związki medycyny z filozofią oraz działalność lekarzy w różnych dziedzinach sztuki. Następuje inwokacja pióra prof. Bohdana Maruszewskiego, kardiochirurga, znanego ze współpracy z Wielką Orkiestrą Świątecznej Pomocy Jerzego Owsiaaka. Jerzy Skrobot w słowie od autora przywołuje znamienne postacie znanych sobie (w tym jako pacjentowi) lekarzy oraz przed-

stawia refleksje o postępach medycyny i trudnościach naszej opieki zdrowotnej.

Książka ma w dużej mierze charakter wywiadu rzeki. Każdy z czterech rozdziałów zaczyna się wprowadzeniem, po którym następują ciekawe, często rozbudowane pytania i refleksje autora i wyczerpujące odpowiedzi i rozważania Profesora. W pierwszym rozdziale autor wspomina swe pierwsze spotkanie z Profesorem i sukces swego operacyjnego wyleczenia choroby serca. Omawia rodowód Profesora (rodzice lekarze), szkoły i studia, osiedlenie się w Krakowie oraz kontakty Profesora ze światem artystycznym naszego grodu. Profesor wspomina swych sławnych mistrzów: Jana Witolda Molla, Antoniego Działkowiaka i Wolfganga Bricksa z Düsseldorfu. Padają też nazwiska Bolesława Szareckiego, Wiktora Brossa, Lecha Manteuffla-Schoegego i Zbigniewa Religi. Profesor odpowiada na pytania o postępy operacyjne, o więzi chirurgii ogólnej, naczyniowej i kardiochirurgii, o znaczenie antybiotyków i leków przeciwbólowych oraz przemiany medycyny ze sztuki w wiedzę z przejściem z leczenia chorób na leczenie chorych.

Rozdział drugi przypomina anatomię i fizjologię serca oraz odwoływanie się doń w religii, literaturze i codziennych porzekadłach. Następują nazwiska wybitnych